

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС

*Загадки, вірші,
прислів'я та приказки*

Видання друге, перероблене і доповнене

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

ББК 74. 262 я71
П75

П75 Природа навколо нас. Загадки, вірші, прислів'я та приказки. — Видання друге, перероблене і доповнене / Упор. Майхрук М. І. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2012. — 136 с.

ISBN 978-966-10-1244-7

Посібник пропонує систематизовані загадки, вірші, прислів'я та приказки природничого змісту про неживу природу, пори року, явища природи, живу природу (овочеві, технічні, зернові рослини, дерева, кущі, трави, гриби, тварин, людину тощо).

Матеріал посібника допоможе вчителеві урізноманітнити уроки з курсу “Я і Україна”, зацікавити учнів та розширити їхнє уявлення про навколишній світ.

Для вчителів, вихователів, батьків, учнів.

ББК 74. 262 я71

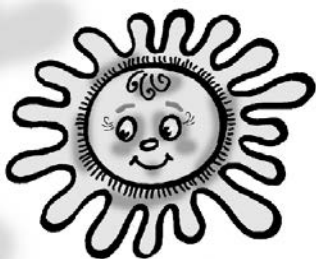
*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1244-7

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2012

НЕЖИВА ПРИРОДА

Загадки

☞ ☎

Скляна трубочка тоненька,
рідина в ній червоненька.
Як тепло — вгору стрибає,
а як холод — вниз спадає.
Є шкала й цифри малі...
Як же звать, скажи, її?

(Термометр)

☞ ☎

Вийшло сонечко на небі,
промінці до нас послало.
Й від кілочка, що надворі,
тінь на землю впала.
Ця загадка для нас на урок.
Що це в дворі за кілок?

(Гномон)

☞ 3 ☎

Золоте воно, яскраве,
променисте і ласкаве.
Є удень, вночі — нема,
а без нього скрізь п'ятьма.
Є воно — все зелене,
все росте, цвіте, рясніє,
листя й віти підніма.
Як загляне у віконце,
всі радіють, бо це ж ...

(сонце)

Гарне, добре, на всіх дивиться,
а людям на себе дивитися не дозволяє.

(Сонце)

Жовта пляма над дахом повисла.

(Сонце)

В небі я труджуся —
знає мене кожен.
Я на всіх дивлюся,
на мене ж — не можна.

(Сонце)

Я на вигляд — кругломин,
наче баня на дзвіниці;
щирим золотом горю,
глянь на мене — засліплю.

(Сонце)

Не крізь двері, а в вікно
входить весело воно.

(Сонце)

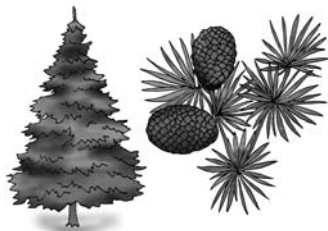
всюди вдягнені гарненько
у зелені сукні всі.

(Ялини)

Восени не в'яне, а взимку не вмирає.

(Ялинка)

Зелененьку сукню маю —
її ніколи не знімаю.
Один-єдиний раз на рік
зірками прикрашаю.

(Ялинка)

Влітку і взимку вбрання одне,
та кличуть дітки завжди мене,
щоб я на свято до них прийшла,
цяцьок багато їм принесла.

(Ялинка)

І літом, і зимою
вбрання одне у нас,
а можна нас побачить,
як рік почавсь у вас.

(Ялинки)

Лиш раз на рік вона приходить
у гості з лісу і для нас

вбрання барвисте одягає,
багато іграшок, прикрас.
Уся іскриться та сіяє,
така висока і струнка...
А нумо, хто з вас відгадає —
ота принцеса, хто така?

(Ялинка)

❧ ❧

Стовбур жовтий, мов янтар, сягає до стелі.
І колючі, й довгі, й тонкі на гілках зелені голки.
Шишок безліч, та маленькі, і не довгі,
а кругленькі.

(Сосна)

❧ ❧

Листя в неї — колючки,
довгі-довгі голочки,
Їх і взимку не скидає,
та ще довгі шишки має.
То хто ж, діти, це вона?
Здогадалися?

(Сосна)

❧ ❧

Ріс, виріс, постарівся,
дітям полюбився.

(Горіх)

Носик

Тільки я у двір зайду –
пахне грушами в саду,
ароматом м'яти
й теплим хлібом з хати...
– Звідки знаєш, Костику?
– Відчуваю носиком.

І. Січовик

Прислів'я та приказки

- ☞ Зуби – замок язикові.
- ☞ Совість гризе без зубів.
- ☞ Їж борщ з грибами і тримай язик за зубами.
- ☞ Засмієшся ти ще й на кутні зуби.
- ☞ Помовч, язиче, кашки дам.
- ☞ Язык добре і погане скаже.
- ☞ Від блискавки сховаєшся, а від лихого ока – ні.
- ☞ Очі – дзеркало серця.
- ☞ Очам страшно, а руки зроблять.
- ☞ Допоможи тому, хто прийшов до тебе у сльозах.
- ☞ Не вір крокодиловим сльозам.
- ☞ Сідайте – ноги для дороги.
- ☞ Тілу – чистота, а голові – розум.
- ☞ Найбільше багатство – здоров'я.
- ☞ Честю і здоров'ям не хваляться – їх березуть.
- ☞ Здоров'я – найдорожчий скарб.
- ☞ Глянь на вигляд і про здоров'я не питай.
- ☞ Часник сім хвороб лікує.
- ☞ Люди часто хворіють, бо берегтися не вміють.
- ☞ Вартість здоров'я знає лише той,
хто його втратив.

- ☞ Здоров'я за гроші не купиш.
- ☞ Доки здоров'я служить, то людина не тужить.
- ☞ На живому все заживе.
- ☞ Було б здоров'я, а все інше наживеш.
- ☞ Бережи одяг, доки новий, а здоров'я — доки молодий.
- ☞ Весела думка — половина здоров'я.
- ☞ Активно жити — здоров'ю служити.
- ☞ Без труда нема плода.
- ☞ Маленька праця краща за велике безділля.
- ☞ Нема товариша — шукай, а знайшов — бережи.
- ☞ Бджола мала, та й та працює.
- ☞ Не хвали сам себе — нехай тебе люди похвалять.
- ☞ Книга вчить, як на світі жити.
- ☞ Теплий квітень, мокрий май — буде добрий урожай.
- ☞ Багато снігу — багато хліба.
- ☞ Посієш вчасно, то і вродить рясно.
- ☞ Хоч мороз і припікає, зате комарів немає.
- ☞ Дружній череді й вовк не страшний.
- ☞ Як сіно косять, до дощів не просять.
- ☞ Де пташки, там гинуть комашки.

ЗМІСТ

НЕЖИВА ПРИРОДА	3
Загадки	3
Вірші.....	29
Прислів'я, приказки, прикмети	31
ЖИВА ПРИРОДА	34
Рослини	34
Загадки	34
Вірші.....	63
Прислів'я, приказки, прикмети	69
Гриби	71
Загадки	71
Вірші.....	74
Прислів'я та приказки	74
Тварини	75
Загадки	75
Вірші.....	118
Прислів'я, приказки, прикмети	121
Будова організму людини	126
Загадки	126
Вірші.....	129
Прислів'я та приказки	130

Навчальне видання

ПРИРОДА НАВКОЛО НАС

Загадки, вірші, прислів'я та приказки

Видання друге, перероблене і доповнене

Упорядник

Майхрук Михайло Іванович

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Юлії Циглик*

Підписано до друку 30.09.2011. Формат 70x100/32.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Умовн. друк. арк. 5,48. Умовн. фарбо-відб. 5,48.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21. 03. 2001р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел. /факс (0352) 52-06-07, 52-05-48, 52-19-66

publishing@budny. te. ua, office@bohdan-books. com

www. bohdan-books. com

ISBN 978-966-10-1244-7

9 789661 012447